

Gemeente van Christus, lieve mensen,

Vorige week brachten wij een bezoek aan de Ezelsociëteit hier vlakbij. Een beetje verstopt aan de Zwitserkade vind je een waar eldorado voor oude ezels. Ons bezoek was deels een beetje veldwerk voor deze preek, maar bovenal een heel leuke ervaring. Je wordt rustig van die rondscharrelende dieren, met hun zachte lange oren en hun prachtige grote ogen. Je kunt ze aaien, borstelen, ze staren wat voor zich uit en een enkele keer balkt er één zijn eigen rustige melodie. Hoewel de ezels in het verleden en nog steeds op sommige plekken ook minder goed behandeld zijn, dacht ik ook wel ergens: mocht ik kunnen kiezen om als beest terug te komen, doe mij dan maar als ezel. En dan het liefste in Zeist, want daar hebben ze dan zelfs een bejaardenhuis voor je.

Ezels zijn fascinerende dieren. Ook in de bijbel. De ezel wordt ook in de tien geboden apart vermeldt. Ze verdient bijvoorbeeld rust op de sabbat. Het is opvallend dat onreine dieren in de Thora niet geofferd worden aan God, maar een uitzondering daarop is de ezel. Een eerstgeboren ezelsveulen moet daarom vervangen worden door een lam van een schaap of geit.¹ Net als bij de mens trouwens. We lijken op elkaar....

En er zijn in de hele schrift maar twee dieren die spreken. Dat is de slang...we weten wat daarvan gekomen is en dat is de ezel. In Numeri 22 rijdt de profeet Bileam op zijn ezel en die ezel ziet de engel van de HEER die Bileam wil tegenhouden, waardoor ze weigert nog een stap te lopen en daarna zelfs pardoes languit op het pad gaat liggen met Bileam op haar rug. Die wordt boos en geeft haar een pak rammel, waarop de ezel zijn mond open trekt en klagend zegt: 'Ben ik niet de ezelin waarop u al uw hele leven rijdt'. Zachtmoedig en betrouwbaar.

En dan het intochtsverhaal van Matteüs vanmorgen. Daar zijn niet één, maar twee ezels. Daar hebben we het in de meelesgroep wel even over gehad. Hoe zit dat? Die twee ezels, moeder en kind zei iemand gelijk. Moeder en kind... Het is een verrassend detail, wat we alleen bij Matteüs tegenkomen.

Verrassend en ergens ook ongemakkelijk, want het lijkt niet te kloppen met wat we dachten of het kan misschien ook wel niet... Matteüs citeert heel duidelijk uit de profeet Zacharia, waar wordt voorspeld: 'Nederig komt hij aanrijden, op een ezel, op een hengstveulen, het jong van een ezelin' (9,9). Dat is typisch Hebreeuwse poëzieⁱⁱ, een herhaling om het ene te benadrukken. Vaak wordt gezegd dat Matteüs die herhaling ten onrechte als een verdubbeling heeft opgevat, misschien wel door zijn Griekse vertaling.

Mij lijkt dat echter stug. Hij is altijd heel precies in zijn beschrijvingen en die extra ezel verdwijnt ook niet meer uit het verhaal. Integendeel: het wordt nog gekker. Ze worden samen bedekt met jassen en Jezus gaat daar vervolgens bovenop zitten. In Middeleeuwse kunstafbeeldingen kun je zien dat ze Jezus schrijlings op de moederezel afbeelden terwijl Hij zijn voeten laat rusten op het veulen. Wij willen alles maar begrijpen hè...maar misschien doen we er beter aan het verhaal eerst te laten spreken.

Laten we eens kijken door die mooie grote ogen van de ezels. Kaj Munk zegt in een preek uit 1940 hierover: *'En zo trekken de discipelen dan weg met de ezelin en met het kleine veulentje. Kijk eens, hoe parmantig dat met zijn moeder meedraaft! Dat kleine dier gaat*

zo waar ook intocht houden in Jeruzalem. En de moederezel klapt met haar grote oren en denkt: zo hoort het ook, dat de kleine kinderen meekomen.'

Ja en dankzij die bijzondere en moedige collega van mij zoveel jaar geleden, dacht ik: dát is het dus. Die ezel met haar veulen zijn geen foutje of onmogelijkheid: ze zijn de kern en vormen de lenzen waardoor we dit verhaal van dubbele genade moeten zien. Er zijn niet alleen twee ezels, maar ook twee intochten. Een grote-mensen-intocht buiten...en een kinderintocht binnen.

Die intocht buiten is zoals we het ongeveer in onze gedachten hebben. Jezus zit op een ezel, dat veulen hobbelt er achteraan. De mensen trekken takken van de bomen, leggen kleding op de vloer als een rode loper en zingen Hem toe met woorden uit psalm 118. Hosanna! Het klinkt als hiep, hiep, hoera, maar betekent juist: Red ons. Vreugde en verlangen wervelen rondom Jezus en zijn ezels in de poorten van Jeruzalem.

Maar die stad, die voor Jezus, voor God altijd meer is dan een stapel stenen, een menselijk gezicht krijgt – daarom wordt ze ook Vrouwe Sion genoemd – begrijpt er niets van. Ze beefde op haar grondvesten staat er letterlijk. En dan de stemmen: wie is die man? 'Dat is Jezus, de profeet uit Nazareth in Galilea'. Op het eerste gehoor klinkt het als een geloofsbelijdenis, maar niets is minder waar. Jezus wordt met enkele sneren in een hoekje geschilderd, een uithoekje: Nazareth – kan daar iets goeds uit voortkomen – in het donkere Galilea...

Dat is dus helemaal hoe grote mensen denken en spreken. Weinig zachtmoedig of zachtaardig, vaak gelijk een oordeel klaar. Kleineren, inkaderen en afvoeren. Zo gaat dat nog altijd. Als je er oog voor krijgt zie je het gebeuren. Het spontane, het kinderlijke, het oorspronkelijke, dat werken we er het liefst zo snel mogelijk uit. Je kunt het jaren later horen van kinderen die net een beetje anders zijn. Ik hoorde het Thomas van der Vlugt zeggen op tvⁱⁱⁱ: ik was dyslectisch en iedereen zei dat ik niet kon leren. En daarom ben ik het juist van alles gaan proberen om te bewijzen dat het niet waar is. Volgende week speelt hij Thomas in The Passion.

Jezus loopt vast in een muur van onbegrip en onwil. Het Hosanna van de grote mensen wordt gesmoord in volwassen laatdunkendheid en onvermogen. Helemaal vast loopt de intocht in de tempel zelf als Jezus over wat mensen van het geloof hebben gemaakt. Ben van religie niet, zegt Jezus. Hij keert die tafels om en je ziet de duiven wegfladderen. Jullie snappen het niet! Dit is geen plaats voor handel...geen voor-wat-hoort-wat of och-mocht-het-of-och-kon-het-geloof, dit is een huis van genade!

Kijk en dan zie je in dat voorportaal dat veulentje staan en snap je ineens helemaal waarom dat beestje nodig, nee onmisbaar was! Het staat voor die échte intocht. Die zo anders is dan wat we buiten zagen. Er komen blinden en verlamden op Hem aflopen. De blinden slepen de lammen vooruit, anders kan ik het me niet voorstellen. Ontroerend stumperig. Maar zo echt! Ze zingen niet, ze trekken geen takken van de boom en leggen geen rode loper uit. Hoe zouden ze het kunnen? Volgens de oudtestamentische regels mogen lammen en blinden niet in de tempel komen, maar zij zijn er nu toch. Ze moeten er zijn!

En dan midden in die tempel, die heilige ruimte die geregeerd wordt door regelmaat, waar dagelijks de diensten doordraaien volgens een strak stramien. Het naar wierrook

en verbrandt vlees ruikt. Ja daar, dartelen – als jonge veulentjes – de kinderen rond. Daar is de echte intocht. Daar gebeurt het! En zingen dat ze doen! Met die zuivere stemmen zoals de kinderen in de *Matthaüs: Hosanna* voor de Zoon van David.

Zij echoën wat de volgelingen vanaf de Olijfberg ook zongen, maar wat zo bruto stilviel op de verachting van de machthebbers en gesmoord werd door het rinkelende geld en de fladderende duiven. Hosanna...Red ons. Ontroerend én ook wel confronterend.

Echoot het namelijk nog in ons leven? Drentelt er nog wel eens een veulen achter ons aan, hoor je jezelf vanbinnen nog wel eens dat kinderlijke vertrouwen uitzingen? Hosanna, Heer redt mij. Niet vanuit een bedompt schuldbesef, maar gewoon, omdat je nog steeds een moeder nodig hebt. Een moeder die je meeneemt naar Jezus. Of zit u zich hier groot te houden? Netjes, zoals het hoort. Niet te spontaan, niet te gek. Laten we ons nog werkelijk raken in het hart. Zingt daar het kleintje nog?

Het religieuze gezag kan er niets mee. Ze zijn boos. Hun ritueel is ruw verstoord: Hoort U wat ze zeggen? En of zegt Jezus, trouwens je luistert niet goed; want ze zingen. Huilende baby's, balkende ezels en engelachtige kinderkoortjes die zingen God de lof toe. Zo liet Hij hen staan en Hij ging de stad uit. Dat is een droevig scherpe slotzin. Het is niet om het even hoe wij reageren...

Vandaag is de dag om het kind bij de hand te pakken. Samen hosanna zingen, jullie hebben het allebei nodig. Vandaag is het moment om het veulentje mee te laten lopen, liefst onder één warme jas. Een jas van liefde en verlangen. Genade, oneindige genade.

Grote mensen mogen gewoon weer klein worden. Het moet eigenlijk!

*Die gaafheid en zachtzinnigheid,
onzware ernst en droomrigheid,
o kon ik dat nog ééns herwinnen,
kon ik nog ééns opnieuw beginnen. (Vasalis)*

En óf dat kan!

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,
Amen

Bronnen:

R. Conens & A. van Wiechen, *De Ezel, archeologie, geschiedenis, cultuur, kunst, literatuur*, Conens & Van Wiechen 2014.

J. Dubbink, 'De ezel van lastdrager tot messiaans rijdier' in: *Interpretatie*, januari 2009, 13-14

K. Munk, *In Gods Waagschaal*, Den Haag: Bert Bakker/Daamen N.V. 1963, 19-24

ⁱ Exodus 13, 11-15.

ⁱⁱ Een zogenaamd *parallelismus membrorum*

ⁱⁱⁱ <https://www.youtube.com/watch?v=euhE2xDd9wQ>, Thomas v.d. Vlucht in Adieu God (EO) uitgezonden op 12 december 2025.